

Opinia Komitetu Regionów „Modernizacja szkolnictwa wyższego”

(2012/C 113/09)

KOMITET REGIONÓW

- Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska pragnie pełnić aktywniejszą rolę we wspieraniu instytucji szkolnictwa wyższego oraz różnych władz krajowych, regionalnych i lokalnych we wdrażaniu programu modernizacji na rzecz szkolnictwa wyższego.
- Zgadza się ze stwierdzeniem Komisji Europejskiej, że w całej Europie za mało inwestuje się w szkolnictwo wyższe i uznaje przy tym, że nie tylko państwa członkowskie, lecz często także władze regionalne muszą podjąć odpowiedzialność w zakresie zwiększenia inwestycji w szkolnictwo wyższe ze środków publicznych.
- Zachęca Komisję Europejską, by podczas ustalania konkretnych programów i kierunków działania poświęciła jeszcze więcej uwagi jednemu z priorytetów, który sama ustanawia dla państw członkowskich i instytucji szkolnictwa wyższego – zwiększeniu liczby studentów i niezbędnemu w tym celu wzmocnieniu „wymiaru społecznego” szkolnictwa wyższego.
- Sądzi, że znaczenie szkolnictwa wyższego może przejawiać się także w stopniu, w jakim instytucje szkolnictwa wyższego odpowiadają na potrzeby lokalne i regionalne, a tym samym wnoszą rzeczywisty wkład w rozwój lokalny i regionalny.
- Zwraca uwagę, że należy jeszcze podjąć wiele działań na rzecz rozszerzenia i pogłębienia możliwości w zakresie mobilności edukacyjnej i współpracy transgranicznej, a tym samym znacznego zwiększenia ich wartości dodanej.
- Komitet po raz kolejny zwraca uwagę na to, że ważne kompetencje w dziedzinie kształcenia i edukacji, leżą w gestii władz lokalnych i regionalnych, tak samo jak polityka dotycząca młodzieży i zatrudnienia. Komitet podkreśla, że władze lokalne i regionalne mają w związku z tym do odegrania kluczową rolę we wdrażaniu programu modernizacji, przy pełnym poszanowaniu zasady pomocniczości.

Sprawozdawca	Mia DE VITS (BE/PSE), posłanka do parlamentu flamandzkiego
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – plan modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego”
	COM(2011) 567 final

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Uwagi ogólne

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat „Działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – plan modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego”, w którym Komisja Europejska formułuje najważniejsze cele reform szkolnictwa wyższego. Komitet docenia fakt, że Komisja Europejska pragnie w ten sposób nadać dodatkowy impuls reformom, które wprowadzono w związku z procesem bolońskim oraz utworzeniem europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego i europejskiej przestrzeni badawczej, lecz które są jeszcze dalekie od pełnej realizacji. Komitet popiera też nadanie dużego znaczenia tym reformom w szerszych ramach strategii „Europa 2020” i jej inicjatyw przewodnich.

2. Zgadza się z podejściem przyjętym w komunikacie, w ramach którego Komisja Europejska z jednej strony wylicza najważniejsze cele polityczne, które mają być zrealizowane do końca dekady przez państwa członkowskie oraz instytucje szkolnictwa wyższego, a z drugiej strony określa, w jaki sposób może sama wspierać państwa członkowskie i uczelnie w realizacji tego programu modernizacji.

3. Zgadza się z tym, że odpowiedzialność za przeprowadzenie reform szkolnictwa wyższego, w którym to obszarze polityki UE posiada kompetencje koordynujące i wspierające, spoczywa w głównej mierze na państwach członkowskich oraz na samych uczelniach, choć wyzwania i podejmowane w odpowiedzi działania polityczne wykraczają poza granice państw. Ponadto Komitet po raz kolejny zwraca uwagę na to, że ważne kompetencje w dziedzinie kształcenia i edukacji, leżą w gestii władz lokalnych i regionalnych, tak samo jak polityka dotycząca młodzieży i zatrudnienia. Komitet podkreśla, że władze lokalne i regionalne mają w związku z tym do odegrania kluczową rolę we wdrażaniu programu modernizacji, przy pełnym poszanowaniu zasady pomocniczości.

4. Odnotowuje, że proponowana strategia modernizacji szkolnictwa wyższego nie wydaje się wzbudzać jakichkolwiek wątpliwości, jeśli chodzi o jej zgodność z zasadami pomocniczości i proporcjonalności.

5. Podkreśla, że szkolnictwo, w tym szkolnictwo wyższe, musi przede wszystkim zapewniać studentom szerokie i ogólne wykształcenie, a także maksymalne wykorzystanie ich talentów i możliwość rozwoju otwartej, silnej i złożonej osobowości, zdolnej do pełnego podjęcia odpowiedzialności w życiu społecznym. Kształcenie ma też niewątpliwą wartość gospodarczą, lecz nie jest to jedyna wartość. Dlatego też rozpatrywanie go z perspektywy ekonomicznej jest nieuchronnie niepełnym

podejściem. Nie oznacza to jednak, że podejście ekonomiczne w określonym kontekście nie ma sensu; może być ono nawet konieczne.

6. Niezależnie od powyższego, w pełni popiera stwierdzenie, że szkolnictwu i edukacji należy przyznać kluczową rolę, aby osiągnąć w Europie inteligentny i zrównoważony wzrost, sprzyjający włączeniu społecznemu.

2. Kluczowe zagadnienia polityczne dla państw członkowskich i instytucji szkolnictwa wyższego

2.1 *Podwyższenie poziomu wykształcenia, aby liczba absolwentów i naukowców odpowiadała potrzebom Europy*

7. Zgadza się z wynikami analiz wskazującymi na to, że należy podnieść przeciętny poziom wykształcenia w Europie tak, aby w roku 2020 40 % młodych ludzi kończyło studia wyższe lub ich odpowiednik, by zaspokoić prognozowany i konieczny wzrost liczby miejsc pracy wymagających wiedzy specjalistycznej, zapewnić młodym ludziom lepsze perspektywy miejsc pracy wysokiej jakości, a tym samym zwalczać bezrobocie, w szczególności wśród młodzieży.

8. Jest przekonany, iż powszechne wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań ICT w szkołach wyższych może przyczynić się do poprawy dostępności szkolnictwa wyższego i zwiększenia liczby studentów, na przykład o tych zamieszkujących słabo zaludnione tereny, wyspy i obszary górskie, jak również regiony najbardziej oddalone.

9. Zdecydowanie popiera stwierdzenie, że należy zachęcać do podejmowania studiów wyższych osoby reprezentujące szersze spektrum społeczne i wyraża ubolewanie, że poszczególne grupy społeczne nadal nie podejmują w wystarczającym stopniu studiów wyższych. Komitet wskazuje, że ten niski udział, który jest jeszcze bardziej widoczny wśród kadry akademickiej, stawia nas nie tylko przed problemami natury społecznej, lecz także oznacza bezsensowne marnowanie talentów z punktu widzenia gospodarki.

10. W związku z tym proponuje nie tylko monitorowanie, jakich postępów dokonują państwa członkowskie w zakresie zwiększenia liczby studentów i, co niemniej ważne, ich sukcesów akademickich, lecz także w jakim stopniu państwom członkowskim i instytucjom szkolnictwa wyższego udaje się przyciągnąć studentów z niewystarczająco reprezentowanych i „nietradycyjnych” grup społecznych, przy jednoczesnym przewidywaniu klasycznych wzorców, aby zwalczać stereotypy dotyczące wyboru studiów i wynikającą z nich segregację na rynku pracy. Z uwagi na zmiany demograficzne Komitet jest też przekonany, że do koniecznego i znacznego zwiększenia liczby studentów w dłuższej perspektywie można doprowadzić tylko wtedy, gdy państwa członkowskie i wyższe uczelnie zdołają umieścić ten „wymiar społeczny” w centrum swojej

polityki kształcenia wyższego. Zdaniem Komitetu nieuniknione jest więc sformułowanie w tej dziedzinie określonych celów, które muszą być oczywiście dostosowane do specyficznych warunków panujących w każdym państwie członkowskim oraz w poszczególnych regionach w każdym państwie członkowskim. Podkreśla jednak, że z większym uczestnictwem wiąże się także konieczność zintensyfikowanego finansowania instytucji szkolnictwa wyższego, tak aby zagwarantować najwyższe standardy dydaktyczno-naukowe.

11. Popiera wezwanie Komisji Europejskiej do zagwarantowania wsparcia finansowego potencjalnym studentom ze środowisk o niższych dochodach. W tym kontekście Komitet z zaniepokojeniem odnotowuje, że poszczególne państwa członkowskie podejmują decyzje lub rozważają podwyższenie opłat za studia, mimo ratyfikacji przez wszystkie państwa członkowskie UE międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, którego art. 13 stanowi, że „nauczanie wyższe będzie w równym stopniu dostępne dla wszystkich na podstawie kryterium zdolności, w wyniku zastosowania wszystkich odpowiednich środków, w szczególności stopniowego wprowadzania bezpłatnej nauki”. Komitet obawia się, że podwyższenie czesnego zwiększy także przeszkody finansowe utrudniające podjęcie studiów wyższych, i to właśnie w chwili, gdy wielu studentów i ich rodzin boryka się ze skutkami kryzysu finansowego i gospodarczego.

12. Zwraca uwagę, że obok kwestii finansowych także inne aspekty (takie jak uważny wybór kierunku studiów, odpowiednie wcześniejsze przygotowanie i nadrobienie zaległości w razie jego braku, orientacja zawodowa i dotycząca studiów, wczesna zmiana na bardziej odpowiedni kierunek studiów lub karierę, aby zapobiec przerwaniu studiów, podejście do kształcenia bardziej skoncentrowane na studentach itp.) mogą odgrywać ważną rolę w dostępie do edukacji i w osiągnięciu sukcesów w kształceniu. Komitet wzywa, by państwa członkowskie i instytucje szkolnictwa wyższego odpowiednio uwzględniły te kwestie. Komitet wyraża ubolewanie, że przepływ i gromadzenie informacji na ten temat wśród państw członkowskich ma zbyt mało systematyczny charakter w porównaniu z innymi aspektami kształcenia wyższego. Uważa w związku z tym, że należy udzielić wsparcia dla centrum monitorowania wymiaru społecznego w edukacji wyższej, które jest obecnie ustanawiane w ramach procesu bolońskiego.

13. Przyjmuje z zadowoleniem środki proponowane przez Komisję Europejską, takie jak rozwój krajowych ram kwalifikacji z wyraźnymi i w razie potrzeby dodatkowymi etapami przejściowymi między poszczególnymi poziomami kwalifikacji, czy też postawienie w centrum wyników nauczania oraz faktycznie zdobytej wiedzy i umiejętności (m.in. poprzez uznanie kwalifikacji uzyskanych wcześniej lub gdzie indziej, także w ramach nauki nieformalnej i pozaformalnej) w miejsce bardziej tradycyjnych i formalnych kryteriów, takich jak czas trwania studiów i liczba godzin zajęć w ramach danego programu nauczania. Komitet uważa, że takie środki mogą być trafnymi instrumentami na rzecz lepszego oszacowania wartości i poziomu kwalifikacji poszczególnych osób oraz zaoferowania im odpowiedniej i możliwej do zrealizowania ścieżki prowadzącej do wyższych kwalifikacji.

14. Zdecydowanie opowiada się za tym, by Komisja Europejska konsekwentnie utrzymała swoje postępowe podejście do

elastycznych ścieżek nauczania i form uczenia się, także podczas dostosowywania aktualnej i przy opracowywaniu nowej dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.

2.2 Poprawa jakości i przydatności wyższego wykształcenia

15. Zgadza się, że szkolnictwo wyższe, o ile jest ukierunkowane na przekazywanie wiedzy i podstawowych transferowalnych umiejętności umożliwiających odniesienie sukcesu w zawodach wymagających wysokich kwalifikacji, dużo zyskuje na intensywnych kontaktach z rynkiem pracy i jego instytucjami. Jednocześnie zdaniem Komitetu także przedsiębiorstwa mogłyby podjąć większą odpowiedzialność wobec kształcenia wyższego, m.in. poprzez oferowanie studentom i kadry naukowej wystarczającej liczby praktyk wysokiej jakości, poprzez refleksję w porozumieniu z instytucjami szkolnictwa wyższego nad przyszłymi ścieżkami zawodowymi oraz wymogami w zakresie kształcenia, poprzez pełne uznawanie ogólnych transferowalnych umiejętności absolwentów itp. Ponadto należy w większym stopniu tworzyć partnerstwa naukowe między przedsiębiorstwami i wyższymi uczelniami.

16. Jest przekonany, że władze lokalne i regionalne, które zasadniczo mają doskonałe kontakty zarówno z instytucjami szkolnictwa wyższego, jak i przedsiębiorstwami, mają najlepsze możliwości wspierania tego dialogu i pośredniczenia w nim.

17. Sądzi, że znaczenie szkolnictwa wyższego może przejawiać się także w stopniu, w jakim instytucje szkolnictwa wyższego odpowiadają na potrzeby lokalne i regionalne, a tym samym wnoszą rzeczywisty wkład w rozwój lokalny i regionalny. Komitet widzi takie osadzenie w danym regionie jako jeden z aspektów, w ramach którego instytucje szkolnictwa wyższego mogą dostosować swoją misję i priorytety strategiczne oraz dążyć do doskonałości, i podkreśla oraz popiera przy tym różnorodność i indywidualność europejskich uczelni wyższych.

18. Wzywa do zakrojonego na szeroką skalę wdrażania rozwiązań ICT we wszystkich europejskich instytucjach szkolnictwa wyższego. Utworzenie wspólnej platformy informacyjnej przez te instytucje i odpowiednie władze krajowe, regionalne i lokalne mogłoby doprowadzić do zwiększenia odsetka osób kończących studia.

2.3 Podwyższanie jakości poprzez mobilność i współpracę transgraniczną

19. Wskazuje na wszechstronne znaczenie przemysłanej mobilności i współpracy transgranicznej dla jakości kształcenia i rozwoju osobistego osób, które mogą z tego skorzystać. Komitet stwierdza, że m.in. dzięki sile napędowej programu Erasmus, wzmocnionej jeszcze przez proces boloński, państwa członkowskie i instytucje szkolnictwa wyższego poczyniły ogromne postępy w tej dziedzinie. Zdaniem Komitetu nieoceniony jest fakt, że dzięki tym programom i współpracy „Europa” kojarzy się wielu osobom z czymś konkretnym i pozytywnym.

20. Zwraca jednak uwagę, że należy jeszcze podjąć wiele działań na rzecz rozszerzenia i pogłębienia możliwości w zakresie mobilności edukacyjnej i współpracy transgranicznej, a tym samym znacznego zwiększenia ich wartości dodanej. Komisja Europejska słusznie wskazuje na pewne przeszkody, które występują na różnych poziomach politycznych i często są osadzone w specyficznym kontekście krajowym. Komitet uważa, że ta złożona wielopoziomowość nie powinna przeszkodzić państwom członkowskim, władzom lokalnym i regionalnym oraz instytucjom szkolnictwa wyższego w szybkim przewyciężeniu problemów w ramach ich zakresu kompetencji.

21. Nakłania do wprowadzenia we wszystkich instytucjach szkolnictwa wyższego suplementów do dyplomów, ponieważ stanowią one niezmiernie ważny krok na drodze do umożliwienia porównywalności dyplomów i ułatwiają ich uznawanie.

22. Zwraca uwagę na pewne istniejące inicjatywy na rzecz transgranicznego zapewnienia jakości szkolnictwa wyższego i pragnie, by służyły one za model współpracy transgranicznej ze względu na strukturalny wpływ na systemy szkolnictwa wyższego zaangażowanych w nie krajów i regionów.

23. Wzywa właściwe władze krajowe (w wielu przypadkach są to władze regionalne lub lokalne) do usprawnienia i przyspieszenia procesu uznawania kwalifikacji akademickich, gdyż wpłynie to korzystnie na zwiększenie mobilności studentów i wykładowców. Procedura ta nie powinna obciążać wnioskodawcy zbyt wygórowanymi kosztami i nie powinna trwać dłużej niż cztery miesiące.

2.4 *Lepsze wykorzystanie trójkąta wiedzy*

24. W pełni popiera potrzebę lepszego rozwoju i wykorzystania „trójkąta wiedzy” między kształceniem, badaniami i rynkiem pracy oraz całkowicie zgadza się ze stwierdzeniem Komisji Europejskiej, że instytucje szkolnictwa wyższego i ośrodki badawcze mogą stymulować rozwój gospodarczy w swoich regionach, wykorzystując regionalne atuty w skali światowej czy też odgrywać rolę ośrodka w sieci wiedzy służącego lokalnej gospodarce i społeczności.

25. Uznaje, że powyższe rozważania są tym bardziej trafne w przypadkach, gdy władze lokalne i regionalne strategicznie udzielają swojego wsparcia i świadomie wybierają szereg dziedzin priorytetowych, odpowiadających określonym atutom danego regionu oraz określonym potrzebom. Należy zdecydowanie wspierać tworzenie klastrów wiedzy i innowacji z aktywnym udziałem władz lokalnych i regionalnych, wyższych uczelni i miejscowych przedsiębiorstw, w tym firm rozpoczynających działalność gospodarczą.

26. Odnawia przy tym, że Komisja Europejska koncentruje się w komunikacie ściśle na gospodarce, możliwościach dla produktów i usług rynkowych oraz urynkowaniu wiedzy. Podkreśla, że wyższe uczelnie i placówki badawcze mają także społeczne zobowiązanie wobec instytucji publicznych i sektora non-profit, obejmujących: (obowiązkowe) nauczanie, sektor ochrony zdrowia i opieki, a także i instytucje świadczące usługi społeczne i pomoc społeczną.

2.5 *Poprawa zarządzania i finansowania*

27. Zgadza się ze stwierdzeniem Komisji Europejskiej, że w całej Europie za mało inwestuje się w szkolnictwo wyższe i uznaje przy tym, że nie tylko państwa członkowskie, lecz często także władze regionalne muszą podjąć odpowiedzialność w zakresie zwiększenia inwestycji w szkolnictwo wyższe ze środków publicznych. Komitet wzywa państwa członkowskie, a w odpowiednich przypadkach także władze regionalne, aby mimo ograniczeń budżetowych, nie narażały na szwank przyszłości, lecz raczej utrzymywały inwestycje w dłuższej perspektywie zamiast je ograniczać w dziedzinach, które tworzą podstawy przyszłego wzrostu. Komitet uważa, że Komisja Europejska może monitorować tę kwestię w ramach europejskiego semestru i dopilnować, by cięcia nie dotyczyły obszarów o kluczowym znaczeniu dla realizacji strategii „Europa 2020”.

28. Zgodnie ze swoim przekonaniem, że kształcenie jest dobrem publicznym, podziela pogląd Komisji Europejskiej, że inwestycje publiczne są i muszą koniecznie pozostać w przyszłości fundamentalną podstawą zrównoważonego szkolnictwa wyższego.

29. Odnawia wysiłki na rzecz dywersyfikacji środków finansowych, na przykład poprzez partnerstwa publiczno-prywatne służące finansowaniu infrastruktury, lecz przestrzega przed sięganiem po jedno z możliwych źródeł finansowania – tzn. rozszerzeniem udziału prywatnego finansowania poprzez podwyższenie opłat za studia, co może dodatkowo nadweryżać budżety domowe. Komitet obawia się, że taka presja na budżety domowe może doprowadzić, m.in. do zmniejszenia liczby studentów, niepożądanych zmian w strukturze społecznej studiujących, a także do zaistnienia bądź wzmocnienia nieharmonijnej mobilności między państwami członkowskimi lub regionami. Z tego względu, by propagować powszechną równość szans i dążyć do doskonałości, zwiększeniu czesnego powinno towarzyszyć wspieranie polityki stypendiów i pożyczek na studia na podstawie kryterium dochodów i osiągnięć akademickich.

30. Może zgodzić się z rozwojem nowych lub rozbudowaniem istniejących mechanizmów finansowania zorientowanych na wyniki oraz poprzez zróżnicowane decyzje strategiczne i różnorodność profili instytucji, a także zachęcać do doskonałości we wszystkich jej przejawach. Jednocześnie Komitet pragnie zwrócić uwagę, że zgodnie z wcześniejszymi doświadczeniami wprowadzenie takich mechanizmów musi być dobrze przemyślane i ostrożnie realizowane, m.in. po to, by odpowiednie metody i wskaźniki rzeczywiście wspierały osiągnięcie pożądanego celu oraz by w pełni uwzględnić wysiłki na rzecz różnorodności wśród poszczególnych instytucji oraz wewnątrz nich.

31. Wskazuje, że większa autonomia instytucji szkolnictwa wyższego nie zwalnia ich z odpowiedzialności ani zobowiązań wobec ich otoczenia. Jednocześnie Komitet uważa, że zwiększenie tej autonomii ma także pozytywny wpływ na przyciągnięcie kapitału prywatnego i przyczynia się do pożądanego zwiększenia inwestycji w szkolnictwo wyższe.

3. **Wkład UE: zachęty dotyczące przejrzystości, zróżnicowania, mobilności i współpracy**

32. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska pragnie pełnić aktywniejszą rolę we wspieraniu instytucji szkolnictwa wyższego oraz różnych władz krajowych, regionalnych i lokalnych we wdrażaniu programu modernizacji na rzecz szkolnictwa wyższego. Zdaniem Komitetu takie wsparcie, we wszystkich jego formach, jest niezbędne do osiągnięcia koniecznej spójności działań poszczególnych władz i instytucji szkolnictwa wyższego, a jednocześnie do uzyskania pożądanej różnorodności i profilowania.

33. Zachęca Komisję Europejską, by podczas ustalania konkretnych programów i kierunków działania poświęciła jeszcze więcej uwagi jednemu z priorytetów, który sama ustanawia dla państw członkowskich i instytucji szkolnictwa wyższego – zwiększeniu liczby studentów i niezbędnemu w tym celu wzmocnieniu „wymiaru społecznego” szkolnictwa wyższego.

3.1 *Wspieranie reform poprzez fakty i analizy dotyczące polityki oraz zwiększanie przejrzystości*

34. Stwierdza, że m.in. monitorowanie procesu bolońskiego wykazało, że zastosowanie dość prostych wskaźników porównawczych w celu śledzenia postępów programu reform może mieć duże znaczenie w zakresie informowania i mobilizacji sił, zatem proponuje częstsze stosowanie takiego instrumentu. Komitet zauważa przy tym, że wskaźniki na szczeblu państw członkowskich często nie są w stanie odzwierciedlić różnorodnej dynamiki w poszczególnych regionach, a tym samym nie zawsze właściwie oddają działania władz lokalnych i regionalnych, zwłaszcza w dziedzinach, w których władze te mają znaczące lub wyłączne uprawnienia.

35. Popiera plan Komisji Europejskiej, aby za pomocą narzędzia „U-Map” unaocznic różne profile wyższych uczelni, a poprzez narzędzie „U-Multirank” stworzyć instrument informacji i rankingu ukierunkowany na wyniki i uwzględniający różnorodne aspekty. Jednocześnie trzeba zadbać o to, by nie pociągało to za sobą nieproporcjonalnie wysokich, dodatkowych nakładów administracyjnych dla wyższych uczelni. Zdaniem Komitetu jest oczywiste, że osadzenie w regionie i związku ze środowiskiem lokalnym to jeden z aspektów, które należy uwzględnić w klasyfikacji i rankingach instytucji szkolnictwa wyższego.

36. Przyjmuje z zadowoleniem zamiar Komisji Europejskiej, by we współpracy z Eurostatem ulepszyć gromadzenie danych dotyczących wyników mobilności edukacyjnej i zawodowej w szkolnictwie wyższym. Komitet wskazuje, że takie informacje są nie tylko przedmiotem zainteresowania studentów i absolwentów wyższych uczelni, lecz także mogą pomóc uczniom w wyborze studiów.

37. Wzywa Komisję Europejską do dokładnego rozważenia, jakie cele mają być zrealizowane przez opracowanie rejestru europejskiego szkolnictwa wyższego i czy nie można by ich

w jakimś stopniu zrealizować poprzez inne inicjatywy, przed rozpoczęciem prac nad rozwojem takiego instrumentu.

3.2 *Promowanie mobilności*

38. Zdecydowanie podkreśla znaczenie promowania mobilności i odsyła Komisję Europejską do swoich nadal aktualnych uwag na ten temat w rozdziale „Inicjatywy związane z mobilnością” w opinii Komitetu z 27–28 stycznia 2011 r. w sprawie inicjatywy przewodniej „Mobilna młodzież”⁽¹⁾.

39. Jest ponadto przekonany, że propagowanie lepszej znajomości języków nie tylko zwiększy potencjał w zakresie wymiany, lecz także jej jakość, w związku z czym jego zdaniem Komisja Europejska powinna udzielić swojego wsparcia w tej dziedzinie. Przypomina jednocześnie o celu europejskiej polityki wielojęzyczności, zgodnie z którym każdy Europejczyk powinien znać dwa języki obce.

40. Przyznaje rację Komisji Europejskiej, że słusznie pragnie poprawić dostęp do studiów magisterskich w innych państwach członkowskich dla wszystkich studentów niezależnie od ich sytuacji społecznej i uważa, że studenci tej kategorii potrzebują większego wsparcia finansowego. Komitet popiera propozycję Komisji Europejskiej, aby wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym wprowadzić na szczeblu europejskim instrument gwarancji kredytów studenckich. Stworzenie takiego instrumentu powinno stanowić uzupełnienie istniejącego systemu stypendiów takich jak „Erasmus”, którego wartość została już dawno dowiedziona⁽²⁾.

41. Wyraża ubolewanie w związku z tym, że brak możliwości otrzymania pożyczki na studia w kraju innym niż kraj stałego pobytu przeszkadza studentom w swobodnym przemieszczaniu się. Domaga się wprowadzenia obowiązku przyznawania pożyczek i stypendiów bez dyskryminacji ze względu na narodowość.

42. Jest świadom, że przepływ osób w związku z mobilnością może być wyzwaniem dla niektórych krajów, a niekiedy jeszcze większym dla niektórych regionów. W przypadku kierunków studiów, które upoważniają do świadczenia określonych usług, jak na przykład studia medyczne, Komitet opowiada się za dopuszczeniem, przy uwzględnieniu stanowiska władz regionalnych, środków służących uregulowaniu dostępu, które są konieczne dla zapewnienia oferty usług medycznych w danym regionie. Komitet jest ponadto gotów do współpracy nad szczegółową analizą tej kwestii oraz wspólnego poszukiwania trwałych rozwiązań, uwzględniających wszystkie zainteresowane strony i dorobek europejski.

43. Jest przekonany, że należy przedsięwziąć konkretne środki, by zapewnić wszystkim studentom mobilność edukacyjną na równych warunkach, niezależnie od sytuacji społeczno-gospodarczej bądź położenia geograficznego regionu, z którego pochodzą.

⁽¹⁾ CdR 292/2010 fin.

⁽²⁾ Por. pkt 20 opinii Komitetu Regionów na temat inicjatywy przewodniej „Mobilna młodzież” (CdR 292/2010 fin), przyjętej na 88. sesji plenarnej Komitetu w dniach 27–28 stycznia 2011 r.

44. Odnotowuje też, że istnieją obawy co do jakości niektórych rodzajów kształcenia transgranicznego, realizowanego na podstawie umów franchisingowych, i wzywa wszystkie państwa członkowskie do podjęcia niezbędnych środków, np. w zakresie zapewnienia jakości studiów oferowanych na ich uczelniach za granicą, aby państwa członkowskie nadal miały do siebie pełne zaufanie, jeżeli chodzi o instytucje kształcenia wyższego.

45. Stwierdza, że nadal istnieje wiele przeszkód dla transgranicznej mobilności naukowców i wzywa państwa członkowskie do podjęcia aktywnych działań na rzecz lepszego uregulowania świadczeń dodatkowych z tytułu pracy oraz praw społecznych, tak aby naukowcy zyskali większą pewność w zakresie tych aspektów pobytu za granicą, a tym samym dostrzegali mniej przeszkód dla udziału w mobilności transgranicznej.

3.3 *Zwiększanie wpływu szkolnictwa wyższego na innowacyjność, tworzenie miejsc pracy i zdolność do zatrudnienia*

46. Oczekuje przyjęcia agendy innowacji strategicznych i ma nadzieję, że prace nad ustalaniem priorytetów w rozwoju EIT oraz nowych wspólnot wiedzy i innowacji będą postępowały szybko.

47. Obserwuje z zainteresowaniem rozwój „sojuszy na rzecz wiedzy” między uczelniami a przedsiębiorstwami, lecz jednocześnie zadaje sobie pytanie, czy celowe, a nawet konieczne nie byłyby także sojusze między uczelniami a instytucjami i organizacjami nienastawionymi na zysk. Komitet zwraca przy tym uwagę na wyzwania stojące przed Europą: starzenie się społeczeństwa i coraz mniejszą liczbę młodych ludzi, społeczeństwa wielokulturowe, zmiana klimatu itp.

48. Przyjmuje z zadowoleniem zamiar Komisji Europejskiej dotyczący opracowania ramowych wytycznych w zakresie jakości praktyk i jest przekonany, że Komisja Europejska oraz władze krajowe, regionalne lub lokalne państw członkowskich powinny poświęcać uwagę przede wszystkim aktywnemu monitorowaniu wdrażania tych ram. Proponowane utworzenie scentralizowanej platformy ofert praktyk w Europie może stać się doskonałą metodą zapewnienia łatwego dostępu do praktyk oraz zachęcania młodych ludzi do zgłaszania się na praktyki w innych państwach członkowskich.

3.4 *Wspieranie międzynarodowego wymiaru europejskiego szkolnictwa wyższego*

49. Zgadza się z Komisją Europejską, że internacjonalizacja i współpraca transgraniczna nie może ograniczać się do Unii Europejskiej i że świat poza Europą też ma wiele do zaoferowania. Komitet wskazuje przy tym w szczególności na ogromny potencjał współpracy między graniczącymi ze sobą regionami, położonymi odpowiednio w UE i poza nią. W tym kontekście UE powinna wzmacniać współpracę między uniwersytetami europejskimi a ośrodkami studiów wyższych w krajach trzecich, między innymi z myślą o usprawnieniu ich metod zarządzania i programów edukacyjnych przy wykorzystaniu doświadczeń wypracowanych przez nasze ośrodki. W tym celu konieczne jest wzmocnienie działań na rzecz mobilności i wymiany studentów i wykładowców z uniwersytetów położonych w regionach graniczących z UE oraz w sąsiadujących państwach trzecich, tak aby wesprzeć wymianę sprawdzonych rozwiązań.

50. Oczekuje konkretniejszych propozycji, w jaki sposób Komisja Europejska planuje wspierać tworzenie i rozwijanie strategii internacjonalizacji poprzez instytucje szkolnictwa wyższego i wyraża nadzieję, że Komisja przeprowadzi dialog na ten temat ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami. Komitet wskazuje, że władze lokalne i regionalne muszą uczestniczyć w takim dialogu, ponieważ strategię internacjonalizacji uczelni są często sprzężone ze strategiami rozwoju w regionie, w którym te uczelnie działają.

3.5 *Zwiększenie długoterminowego wpływu i komplementarności funduszy UE*

51. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję, by od 2014 r. zapewnić większe wsparcie finansowe oraz ułatwienia administracyjne aktualnym programom na rzecz kształcenia, szkolnictwa i młodzieży w ramach programu „Erasmus dla wszystkich”. Komitet ma nadzieję, że ten nowy program doprowadzi nie tylko do rozszerzenia, lecz także jakościowego pogłębienia różnych form wymiany i współpracy.

52. Cieszy się także z propozycji Komisji Europejskiej, by powiązać aktualne europejskie programy na rzecz badań i innowacji w nowym programie „Horyzont 2020”.

53. Z uwagi na to, że władzom lokalnym i regionalnym blisko do instytucji szkolnictwa wyższego, oferuje Komisji Europejskiej wsparcie władz lokalnych i regionalnych w zakresie zachęcania uczelni do pełnego wykorzystania możliwości programów „Erasmus dla wszystkich” i „Horyzont 2020”.

54. Wskazuje, podobnie jak w swoich poprzednich opiniach, że obecne programy należy włączać do nowych programów ostrożnie, aby nie utracić przy tym ich wartościowych elementów.

55. Zgadza się z Komisją Europejską, że istnieje powiązanie między szkolnictwem (wyższym) z jednej strony a polityką spójności UE, Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego i Europejskim Funduszem Społecznym z drugiej. Aby środki w ich ramach były wykorzystywane jak najbardziej skutecznie i efektywnie przez beneficjentów, Komitet wzywa Komisję do aktywnego wskazywania i rozpropagowania dobrych praktyk z różnych państw członkowskich i regionów.

3.6 *Kolejne kroki na drodze do inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu szkolnictwa wyższego*

56. Wyraża nadzieję, że Komisja Europejska podczas ustalania konkretnych programów i kierunków działania będzie nadal prowadzić wysoko ceniony dialog ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym władzami lokalnymi i regionalnymi.

57. Przyjmuje do wiadomości propozycję powołania grupy wysokiego szczebla, której zadaniem będzie analizowanie najważniejszych zagadnień dotyczących modernizacji szkolnictwa wyższego i ma nadzieję, że Komisja Europejska przy powoływaniu tej grupy dostatecznie weźmie pod uwagę szczególne wyzwania, które opisała w komunikacie. Wnosi, by KR był reprezentowany w tej grupie.

58. Nalega, by Komisja Europejska podczas opracowywania programu modernizacji zapewniła konieczną synergię między wszystkimi inicjatywami przewodnimi mającymi znaczenie dla tego programu, a przy tym uwzględniła zalecenia Komitetu dotyczące tych inicjatyw.

Bruksela, 16 lutego 2012 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO
